

N. STUCHYNSKA, Y. PALAMARCHUK, V. NIZHEHORODTSEV. Cybersecurity as a necessary component in the training of future dentists.

During the full-scale invasion, a significant number of healthcare facilities have been subjected to attacks by Russia. These attacks include not only missile strikes but also cyberattacks. Cyberattacks pose a threat to both businesses and individuals. Malicious actors aim to damage systems, steal sensitive data, and gain unauthorized access to information. The motives behind such attacks can vary from political to financial. Healthcare professionals need to possess the tools to protect and preserve data within healthcare facilities, as this data contains personal information and contact details of both medical staff and patients. Cybersecurity has become an integral part of any activity, especially those involving the processing of personal data. Dentistry is no exception. Each year, the amount of digital data collected by dentists about their patients increases: X-rays, 3D jaw models, medical histories, etc., as well as the amount of personal data. This information is extremely valuable and requires reliable protection. All patient information must be stored in accordance with data protection laws. A data breach can lead to serious consequences for the clinic's reputation and patient well-being. Cyberattacks on healthcare facilities can result in financial losses, theft of banking data and other financial transactions. Any incident related to a data breach or security violation can seriously undermine patient trust in the clinic and lead to other reputational losses. Of course, to reliably protect data, licensed software must be used and updated to the latest version, passwords must be complex and unique, responsible employees should not provide access to databases to third parties, and technical support must, in turn, provide support.

Keywords: digital competence, future dentists, cybersecurity.

DOI <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-158.2024.15>

УДК 376.36-053.4:81234

Теницька О. І., Безверха І. Г., Солодовник М. К.

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗНМ

У статті використано теоретичний аналіз наукової літератури з питань логопедії та дошкільної педагогіки, а також власний досвід роботи з дітьми, які мають загальне недорозвинення мовлення III рівня.

Відзначено, що порушення мовлення у дітей, зокрема загальне недорозвинення мовлення, є актуальною проблемою сучасної педагогіки та медицини. Діти із мовленнєвими порушеннями потребують спеціальної корекційної роботи, спрямованої на формування правильної вимови, лексико-граматичних компонентів мовлення, розвитку зв'язного мовлення та комунікативних умінь.

Зазначено, що діти із загальним недорозвиненням мовлення III рівня стикаються з серйозними труднощами у спілкуванні, що значно ускладнює їх соціально-емоційний розвиток. Формування правильного мовлення таких дітей є складним, але надзвичайно важливим завданням, що лягає на плечі логопедів та вихователів спеціальної групи для дітей з порушенням мови.

Стаття присвячена аналізу досвіду вихователя спеціальної групи для дітей з порушенням мови в роботі з дітьми, які мають ЗНМ III рівня. У ній висвітлено особливості мовленнєвого розвитку таких дітей, визначено основні труднощі, з якими стикаються вихователі, та запропоновано комплекс заходів, спрямованих на розвиток різних компонентів мовлення (лексики, граматики, зв'язного мовлення), а також на формування комунікативних навичок.

Авторами визначено роль вихователя в корекційно-розвивальній роботі, проаналізовано методи і прийоми, які сприяють розвитку мовлення дітей із ЗНМ III рівня, подано рекомендації для вихователів спеціальних груп для дітей з порушенням мови щодо організації навчально-виховного процесу.

Результати дослідження дозволили виявити, що діти з ЗНМ III рівня потребують індивідуального підходу, який враховує особливості їхнього мовленнєвого розвитку. Авторами зроблено висновки про те, що вихователь відіграє важливу роль у розвитку мовлення дітей з ЗНМ III рівня. Доведено, що завдяки своєчасній і систематичній корекційно-розвивальній роботі можна досягти значних успіхів у подоланні мовленнєвих порушень та сприяти повноцінному розвитку дитини.

Ключові слова: загальне недорозвинення мовлення III рівня, спеціальна група для дітей з порушенням мови, вихователь, мовленнєвий розвиток, корекційно-логопедична робота, лексика, граматики, зв'язне мовлення, діти старшого дошкільного віку.

Дошкільний вік – це час бурхливого розвитку дитини, коли формуються всі основні психічні функції, зокрема й мовлення. Недостатній рівень мовленнєвого розвитку може створити серйозні перешкоди для подальшого навчання, оскільки читання, письмо та усне мовлення тісно пов'язані між собою. Тому корекція мовленнєвих порушень у дошкільному віці є необхідною для забезпечення успішної адаптації дитини до шкільного життя.

Правильне мовлення – це ключ до пізнання світу та успішного навчання. Розвиток мовлення тісно пов'язаний з розвитком інших пізнавальних процесів, тому формування мовлення є одним з найважливіших завдань дошкільного виховання.

Питання розвитку мовлення у дошкільному віці є одним із центральних у вітчизняній та зарубіжній психолінгвістиці. Незважаючи на численні дослідження, проблема корекції загального недорозвинення мовлення залишається актуальною. Потреба у розробці нових підходів до розвитку лексики, граматики та зв'язного мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями вимагає подальших наукових розробок.

Проблеми розвитку мовлення у дошкільників, зокрема із загальним недорозвиненням мовлення, досліджували такі відомі вчені, як О. Боряк, К. Зелінська-Любченко, С. Конопляста, К. Крутій, Ю. Рібцун, Н. Пахомова, Л. Стахова, В. Тищенко, М. Шеремет та багато інших.

Однак, незважаючи на численні дослідження, актуальність проблеми корекції мовлення залишається високою. Пошук нових методів для стимулювання мовленнєвої активності дітей із порушеннями мовлення є одним із пріоритетних завдань сучасної логопедії.

Порушення мовленнєвого розвитку можуть виникати як у дітей із нормальним розвитком, так і у дітей із різними психофізичними відхиленнями. Негативний вплив на формування мовлення мають ураження головного мозку, зокрема відповідальних за сприйняття та рухи зон, а також порушення зорової, слухової функцій та інтелекту. Несприятливі умови життя та виховання також можуть призводити до мовленнєвих порушень, що зачіпають різні компоненти мовлення: вимова звуків, розуміння мови, словниковий запас, граматична будова речень та здатність висловлювати свої думки.

Початкові мовленнєві проблеми у дітей із загальним недорозвиненням мовлення можуть уповільнювати розвиток їхніх розумових здібностей. Проте, у процесі опанування мовленням, інтелект дітей розвивається гармонійно і наближається до вікової норми [1, с. 28].

Загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) – це комплексне порушення, яке охоплює всі аспекти мовлення: від вимови звуків до формування складних речень. Діти із ЗНМ мають труднощі з розумінням та використанням слів, правильною побудовою речень та зв'язним мовленням. Ці порушення виникають незважаючи на збережений слух та інтелект [5, с. 235].

Загальне недорозвинення мовлення має чотири рівні тяжкості, кожен з яких характеризується специфічними порушеннями мовлення. Перехід від одного рівня до іншого пов'язаний з появою нових мовленнєвих навичок, підвищенням активності мовлення та зміною її змісту. Ці зміни свідчать про розвиток компенсаторних механізмів [5, с. 245-258].

Швидкість і характер розвитку мовлення у дітей із загальним недорозвиненням мовлення залежать від тяжкості та особливостей мовленнєвого порушення. Виділяють чотири рівні ЗНМ. Перший рівень характеризується майже повною відсутністю мовлення. Дитина не використовує слова для спілкування, її мова складається з окремих звуків або жестів. При ЗНМ другого рівня з'являється фразове мовлення, але воно дуже спотворене. Дитина неправильно вимовляє звуки, робить помилки в побудові речень. На третьому рівні ЗНМ мовлення більш розгорнуте, але в ньому все ще багато помилок. Дитина може будувати складні речення, але при цьому допускає помилки у вимові звуків, уживанні слів та граматичних конструкцій. Четвертий рівень – це найлегший варіант ЗНМ. Мовлення дитини розвивається більш гармонійно, але в ньому все ще можуть спостерігатися деякі залишкові порушення [5, с. 256-258].

Загальне недорозвинення мовлення характеризується систематичними порушеннями всіх аспектів мовлення. Діти з третім рівнем ЗНМ відчувають особливі труднощі при використанні слів і граматичних конструкцій. Їхнє мовлення обмежене за змістом, бідне на різноманітні вирази та часто має нестандартну структуру. Як зазначають Є. Соботович, В. Тарасун та М. Шеремет, мовлення дітей із ЗНМ характеризується бідністю сюжетів, порушенням граматичних конструкцій і обмеженим використанням різноманітних мовних засобів.

У дітей з ЗНМ III рівня спостерігаються численні граматичні помилки: неправильне узгодження слів за родом, числом і відмінками, обмежене використання складних речень.

За результатами дослідження Л. Трофіменко, більше половини дітей з ЗНМ III рівня не можуть правильно використовувати форми однини і множини іменників та дієслів у своєму мовленні [4, с. 34-40].

Хоча розуміння зверненого мовлення у дітей із ЗНМ III рівня наближається до норми, вони все ще мають труднощі з розумінням зміни значень слів за допомогою префіксів та суфіксів, розрізненням граматичних

форм і розумінням складних логічних зв'язків у реченнях [1, с. 25].

Діти старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня потребують систематичної логопедичної допомоги для усунення недоліків у лексико-граматичній будові мовлення. Корекційно-логопедична робота з дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ передбачає комплексний підхід, що реалізується в умовах дошкільного закладу через проведення спеціалізованих логопедичних занять, а також інтеграцію корекційних завдань в інші види діяльності дитини.

Несформованість мовленнєвих операцій у дітей із ЗНМ III рівня призводить до труднощів у використанні різноманітних мовленнєвих засобів для вираження своїх думок. Їм важко підібрати слова, що точно передають значення, і побудувати логічні висловлювання.

Обмеженість словникового запасу та труднощі у словотворенні є основними причинами, через які діти з ЗНМ III рівня не можуть повною мірою використовувати експресивні мовні засоби.

У дітей із ЗНМ III рівня спостерігається значний дефіцит експресивних мовленнєвих засобів, що обумовлено недостатнім розвитком лексико-граматичних компонентів мовлення, зокрема, обмеженим словниковим запасом, труднощами у словотворенні та у використанні мовлення для вираження абстрактних понять. Це проявляється в бідності висловлювань, стереотипності мовлення та труднощах у розумінні та використанні образних одиниць.

Спираючись на особистий досвід зазначимо, що діти із ЗНМ III рівня стикаються з комплексом проблем у спілкуванні, що суттєво впливає на їхній соціальний розвиток та адаптацію. Наслідками проблем із комунікацією можуть бути:

- соціальна ізоляція: через труднощі зі спілкуванням діти можуть відчувати себе відстороненими від однолітків, уникати спілкування;
- низька самооцінка: постійні труднощі в спілкуванні можуть призводити до зниження самооцінки, невпевненості у своїх силах;
- труднощі з навчанням: порушення мовлення ускладнюють процес навчання, розуміння навчального матеріалу;
- обмеження життєвих можливостей: труднощі з комунікацією можуть обмежувати можливості дитини у спілкуванні з оточуючими та у побудові соціальних відносин.

Зважаючи на особливості дітей із порушеннями мовлення, таких як негативізм до мовленнєвих завдань та знижена емоційна активність, надзвичайно важливо з перших занять створювати атмосферу довіри та позитиву. Це допоможе дитині бажати спілкуватися з логопедом і активно брати участь у заняттях. Корекційна робота має поєднувати в собі не лише навчання правильного мовлення, а й виховання впевненої в собі особистості.

Вихователь відіграє надзвичайно важливу роль у розвитку мовлення старших дошкільників із ЗНМ. Саме він створює сприятливе мовленнєве середовище, організовує різноманітні форми роботи, спрямовані на подолання мовленнєвих порушень та загальний розвиток дитини. Вихователь спостерігає

за мовленням дитини, виявляє її сильні та слабкі сторони, визначає рівень мовленнєвого розвитку та складає індивідуальну програму корекційної роботи. Планує і проводить заняття з розвитку мовлення, використовуючи різноманітні методи, прийоми та ігри. Будує своє мовлення чітко, правильно, використовуючи різноманітні мовні конструкції, що слугує зразком для наслідування дитиною. Бере участь у спільній діяльності з дитиною, створюючи атмосферу довіри і взаєморозуміння. Надає рекомендації батькам щодо організації мовленнєвого середовища вдома, проведення занять з дитиною.

Від того, наскільки вдало вихователю вдасться встановити контакт з дитиною на перших заняттях, зацікавити її і створити позитивну атмосферу, багато в чому залежить успіх подальшої корекційної роботи. Використовуючи різноманітні вправи, спрямовані на розвиток уваги та розуміння мовлення, вихователь допомагає дитині активно включатися в навчальний процес і засвоювати нові знання.

Важливо пам'ятати, що кожна дитина з ЗНМ має свої особливості, тому програма корекційної роботи повинна складатися індивідуально для кожної дитини. Заняття повинні проводитися регулярно і систематично, а корекція мовлення повинна поєднуватися з розвитком інших психічних процесів (уваги, пам'яті, мислення). Також слід зазначити, що спільна робота вихователя і батьків сприяє більш ефективному подоланню мовленнєвих порушень.

Під час роботи з дітьми із ЗНМ вихователь стикається з низкою труднощів, які можуть виникати в процесі корекційної роботи. Так, діти мають різні рівні розвитку мовлення, різні причини виникнення порушень, різні темпераменти та характери. Це ускладнює підбір індивідуальних підходів до кожної дитини. Часто на заняттях з розвитку мовлення відводиться обмежений час, що не завжди дозволяє досягти бажаних результатів.

Корекційна робота з дітьми, які мають загальне недорозвинення мовлення, потребує більш комплексного підходу. Необхідно не лише збільшувати словниковий запас дитини, але й розвивати її мовленнєві навички, пізнавальні процеси та загальні комунікативні вміння. Тільки такий підхід дозволить досягти стійких позитивних результатів.

Заняття мають бути спрямовані на формування цілісної мовленнєвої системи дитини. Замість механічного заучування слів і фраз, необхідно розвивати у дитини розуміння мови, вміння будувати зв'язні висловлювання і використовувати мову для спілкування та пізнання світу [2, с. 310-113].

Програма корекції мовлення для дітей із загальним недорозвиненням мовлення складається з кількох блоків, кожен з яких спрямований на розвиток певного аспекту мовлення: роботи над лексикою, граматику та зв'язним мовленням [6, с. 164].

Перший напрямок корекційної роботи спрямований на формування і збагачення словникового запасу дитини. Це передбачає не тільки збільшення кількості слів, але й розуміння їхніх значень, встановлення логічних зв'язків між словами та використання їх у різних контекстах.

Другий напрямок роботи спрямований на розвиток граматичних навичок дитини. Ми вчимо дитину правильно будувати речення, використовувати різні граматичні конструкції, що відображають зв'язки між словами в реченні. Це допомагає дитині більш точно виражати свої думки та розуміти мовлення інших. Ми допомагаємо дитині освоїти різні граматичні категорії, такі як число, рід, час і відмінок. Для закріплення цих знань ми використовуємо ігрові вправи.

Наступний напрямок роботи спрямований на формування зв'язного мовлення. Цей процес передбачає розвиток у дитини здатності будувати логічні, послідовні висловлювання, які відповідають нормам літературної мови. Цей напрям включає в себе: складання розповіді за серією сюжетних картинок, складання опису однієї картинки; складання розповіді про улюблену іграшку, складання опису іграшки; переказ подій, що відбулися, складання розповіді про свої мрії; переказування коротких текстів, казок; опис предметів, явищ, людей; складання розповіді за зразком; розігрування різних ситуацій тощо.

Робота над зв'язним мовленням повинна проводитися систематично, використовуючи різноманітні методи та прийоми. Велике значення має створення позитивної мотивації, підтримка і заохочення дитини.

Для розвитку мовлення дітей з ЗНМ важливо використовувати різноманітні теми, такі як пори року, свята, тварини. Це допоможе розширити їхній словниковий запас та зробити мову більш різноманітною. Заняття мають бути побудовані таким чином, щоб діти не тільки слухали, а й активно брали участь у розмові. Цього можна досягти за допомогою ігор та творчих завдань [3, с. 25-30].

На наших заняттях ми прагнемо всебічно розвинути дитину: стимулювати увагу, увагу, мислення, творчість. Вважаємо, що розвиток цих здібностей сприяє поліпшенню мовлення. Для цього ми використовуємо методи та прийоми, розроблені провідними фахівцями в галузі логопедії, такими як А. Богуш, Л. Стаховою, Т. Філічевою, М. Шеремет та іншими.

Кожне заняття має бути чітко структурованим і спрямованим на досягнення конкретних цілей. Ми обираємо певну тему, визначаємо нові слова, які діти повинні запам'ятати, та підбираємо відповідні граматичні вправи. Заняття будуються на основі ігор та вправ, які розвивають розумові здібності та увагу дитини.

Робота з дітьми із ЗНМ вимагає від вихователя високого професіоналізму та творчого підходу. Ось кілька рекомендацій, які допоможуть організувати ефективний навчально-виховний процес:

1. Створення сприятливого мовленнєвого середовища. Використовуйте яскраві картинки, ілюстрації, плакати з написами та схемами, що допоможуть дітям краще засвоювати матеріал. Звертайтеся до дітей на ім'я, це сприяє розвитку мовленнєвої активності. Організуйте ігри, бесіди, драматизації, які спонукають дітей до спілкування. Під час виконання різних видів діяльності коментуйте свої дії, використовуючи чітко і правильне мовлення. Надавайте дітям можливість самостійно обирати іграшки, матеріали для занять, що сприяє розвитку ініціативи та самостійності.

2. Організація навчального процесу. Складайте індивідуальні програми розвитку мовлення для кожної дитини з урахуванням її особливостей. Чергуйте різні види діяльності: ігри, вправи, бесіди, читання, малювання тощо. Проводьте заняття регулярно, дотримуючись певного графіка. Заохочуйте дітей до активної участі в заняттях, використовуйте похвалу та заохочення. Інформуйте батьків про досягнення дитини, давайте рекомендації щодо проведення занять вдома.

3. Розвиток різних компонентів мовлення. Проводьте артикуляційну гімнастику, автоматизацію звуків у мовленні. Використовуйте різноманітні дидактичні ігри, читання книг, складання розповідей. Вправляйте дітей у складанні простих і складних речень, узгодженні слів у реченні. Складайте розповіді за картинками, іграшками, власним досвідом, перекази. Використовуйте дихальні вправи, співи, читання віршів.

4. Співпраця з логопедом. Обмінюйтесь інформацією про досягнення і труднощі дитини. Складайте спільні плани занять, узгоджуйте методи і прийоми роботи. Слідуйте рекомендаціям логопеда щодо проведення занять з дитиною.

5. Самоосвіта вихователя. Ознайомлюйтесь з новими методиками і технологіями корекційної роботи. Підвищуйте свою кваліфікацію. Обговорюйте з колегами свої проблеми і досягнення.

Глибокий аналіз даних дозволяє нам зазначити, що старші дошкільники із ЗНМ III рівня потребують особливої уваги та індивідуального підходу до корекційної роботи. Вихователь відіграє в цьому процесі незамінну роль. Завдяки його професіоналізму та систематичним заняттям можна досягти значних успіхів у розвитку мовлення дитини, формуванні її комунікативних навичок та підготовці до школи. Важливо підкреслити, що ефективність корекційної роботи залежить від комплексного підходу, який включає в себе не тільки заняття з логопедом, а й тісну співпрацю з батьками та іншими фахівцями, адже спільна робота логопеда, вихователя і батьків є запорукою успішної корекції мовлення у дітей із ЗНМ.

Використана література:

1. Дарда С. М. Корекційні заняття з логопедії в ДНЗ : у 2 частинах. Частина 1. Вид. 2-ге, без змін. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 336 с.
2. Концепція спеціальної освіти осіб з психічними та фізичними вадами в Україні // Вступ до спеціальності: Логопедія : навч. посібник / І. М. Омельченко, В. В. Тарасун, Л. О. Федорович. Кременчук : Християнська Зоря, 2011. 416 с.
3. Кравцова І. В., Стахова Л. Л. Програма "Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення". Тернопіль : Мандрівець, 2020. 80 с.
4. Трофименко Л. Новий зміст корекційного навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ II-III ступенів. *Дефектологія*. 2007. № 3. С. 34-40.
5. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене і доповнене / за ред. М. К. Шеремет. К. : Видавничий Дім "Слово", 2013. 672 с.
6. Чекан О. І., Дочинець Г. Д., Вовчок В. М. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ в ігровій діяльності. *Наука майбутнього* : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених. Мукачево : РВВ МДУ. 2022. Випуск 1 (9). С. 163-169.

References:

1. Darda S. M. (2017). Korektsiini zaniattia z lohopedii v DNZ : u 2 chastynakh [Remedial classes in speech therapy in DNZ : in 2 parts]. Chastyna 1. Vyd. 2-he, bez zmin. Ternopil : Mandrivets. 336 s. [in Ukrainian].
2. Kontseptsiiia spetsialnoi osvity osib z psykhychnymy ta fizychnymy vadamy v Ukraini [The concept of special education of persons with mental and physical disabilities in Ukraine] // Vstup do spetsialnosti: Lohopediia : navch. posibnyk / I. M. Omelchenko, V. V. Tarasun, L. O. Fedorovych. Kremenchuk : Khrystyianska Zoria, 2011. 416 s. [in Ukrainian].
3. Kravtsova I. V., Stakhova L. L. (2020). Prohrama "Korektsiino-rozvytkova robota z ditmy iz zahalnym ta fonetyko-fonematychnym nedorozvynenniam movlennia" [The program "Corrective and developmental work with children with general and phonetic-phonemic underdevelopment of speech"]. Ternopil : Mandrivets. 80 s. [in Ukrainian].
4. Trofymenko L. (2007). Novyi zmist korektsiinoho navchannia z rozvytku movlennia ditei serednoho doshkilnoho viku iz ZNM II-III stupeniv [The new content of remedial training on the development of speech of children of middle preschool age with SEN II-III degrees]. *Defektolohiia*. № 3. S. 34-40 [in Ukrainian].
5. Sheremet M. K. (2013). Lohopediia [Speech therapy]. Pidruchnyk, tretie vydannia, pereroblene i dopovnene / za red. M. K. Sheremet. K. : Vydavnychy Dim "Slovo". 672 s. [in Ukrainian].
6. Chekan O. I., Dochynets H. D., Vovchok V. M. (2022). Systema roboty z rozvytku zviaznoho movlennia ditei iz ZNM v ihrovii diialnosti [The system of work on the development of coherent speech of children with SEN in game activities]. *Nauka maibutnoho : zbirnyk naukovykh prats studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh*. Mukachevo : RVV MDU. Vypusk 1 (9). S. 163-169 [in Ukrainian].

O. TENYTSKA, I. BEZVERKHA, M. SOLODOVNYK. Speech Development in Older Preschoolers with General Speech Underdevelopment of the Level III.

This article presents a theoretical analysis of scientific literature on speech therapy and preschool pedagogy, as well as our own experience working with children diagnosed with General Speech Underdevelopment of the Level III.

It is noted that speech impairments, particularly General Speech Underdevelopment, are a pressing issue in modern pedagogy and medicine. Children with speech disorders require special correctional work aimed at forming correct pronunciation, lexical-grammatical speech components, developing coherent speech, and communicative skills.

Children with General Speech Underdevelopment of the Level III face significant difficulties in communication, which significantly complicates their socio-emotional development. Correcting speech impairments in these children is a complex yet crucial task shared by speech therapists and educators in special groups.

This article analyzes an educator's experience working with preschoolers diagnosed with severe speech delays. It highlights the specific features of speech development in such children, identifies the primary difficulties faced by educators, and proposes a comprehensive set of measures aimed at developing various components of speech (vocabulary, grammar, coherent speech), as well as fostering communicative skills.

The authors emphasize the role of the educator in the correctional-developmental process, analyze the methods and techniques that contribute to the speech development of children with General Speech Underdevelopment of the Level III, and provide recommendations for educators of special groups for children with speech impairments regarding the organization of the educational process.

The research findings reveal that children with General Speech Underdevelopment of the Level III require an individualized approach that takes into account the specific features of their speech development. The authors conclude that the educator plays a crucial role in the speech development of children with General Speech Underdevelopment of the Level III. It has been proven that through timely and systematic correctional-developmental work can lead to significant progress in overcoming speech impairments and promoting the child's full development.

Keywords: *General Speech Underdevelopment of the Level III, special group for children with speech impairments, educator, speech development, correctional-speech therapywork, vocabulary, grammar, coherent speech, older preschoolers.*

DOI <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-158.2024.16>

УДК 378.091.33-027.22:373.3.091.321(045)

Толмачова І. М., Потапова Н. В.

ПРАКТИКА “ПЕРШІ ДНІ ДИТИНИ У ЗЗСО” ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Актуальність статті зумовлена важливістю розв’язання протиріччя між необхідністю здійснювати практичну підготовку майбутніх учителів початкових класів в умовах сучасних викликів та відсутністю належного організаційного та змістового забезпечення даного напрямку діяльності у педагогічних ЗВО.

У статті узагальнено досвід організації та проведення практики “Перші дні дитини у ЗЗСО” зі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 013 Початкова освіта у Комунальному закладі “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради через детальний опис перебігу практики в ході організаційного, практичного та підсумкового етапів роботи.

Представлено результати анкетування майбутніх фахівців після його проведення. У ході анкетування з’ясовано, що ефективність адаптації першокласників до шкільного навчання залежить від багатьох факторів – психологічних, методичних, дидактичних, соціальних тощо. Студенти продемонстрували вміння аналізувати психологічний стан і рівень підготовки дітей до школи, виокремлювати професійно значущі знання, вміння та якості, необхідні для успішної адаптації та навчання першокласників, бачити суперечності, труднощі сучасного освітнього процесу та знаходити шляхи їх подолання.

Авторами відстежено взаємозалежність організаційної та змістової складових навчальної практики, підкреслено зв’язок практики “Перші дні дитини в ЗЗСО” з іншими освітніми компонентами, з освітньою програмою спеціальності “Початкова освіта”.

Запропоновано завдання, які доречно додати до змісту відповідного силабуса й запропонувати майбутнім учителям за результатами зворотного зв’язку в наступному навчальному році.

Ключові слова: *заклад вищої освіти, бакалаврський рівень, практична підготовка, практика “Перші дні дитини у ЗЗСО”, учитель початкових класів, етапи навчальної практики, педагогічні спостереження, анкетування.*

Завдання формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів відноситься до найактуальніших, адже сьогодні, в умовах реформування вітчизняної системи освіти та через воєнний стан важливо забезпечити якісну підготовку майбутніх фахівців із огляду на зміну освітніх орієнтирів та формату освітнього процесу. Саме з початкової ланки загальної середньої освіти має закладатися фундамент якісного навчання і виховання молодших школярів. В свою чергу, практика “Перші дні дитини в ЗЗСО” дозволяє майбутнім учителям максимально долучитися до освітнього